

**Знання про Голодомор
у документах і матеріалах
Українського національного фронту:
відображення в освітній практиці**

«Спочатку були...» навчальні програми з історії...

«Шістдесятництво». Київський клуб творчої молоді «Сучасник». Спроби опозиційної діяльності: підпільні групи та організації. Зародження дисидентського руху. Антирежимні виступи.

Знати: дати утворення Українського національного комітету та Української робітничо-селянської спілки

Орієнтовні теми для навчальних проєктів та написання есе: «Рідний край: регіональна, локальна історія, мікроісторія в контексті загальноукраїнських подій періоду десталінізації», «Чому "розвінчання" культу Сталіна не призвело до прориву в СРСР інформаційної блокади довкола теми Голодомору?»

Історична довідка

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ФРОНТ (УНФ, 14.10.1964 – 27.11.1967) – одна з наймасштабніших підпільних націоналістичних організацій у підсоветській Україні.

Співзасновники, співорганізатори, співкерівники, співвидавці – Дмитро КВЕЦКО (ініціатор) та Зіновій КРАСІВСЬКИЙ.

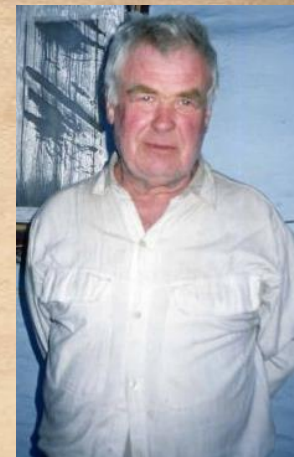
Кількість активістів, учасників, дотичних – 150–500 осіб.

Місце заснування – Івано-Франківщина, Львівщина.

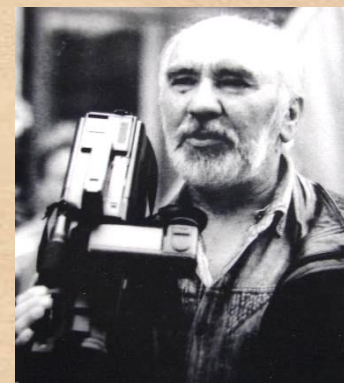
Території поширення – переважна більшість областей УРСР, навіть Донецька.

Самвидавня діяльність – журнал «Воля і Батьківщина», заяви, меморандуми, листи, звернення, листівки, поетичні збірки.

Мета – Українська Самостійна Соборна Держава

Дмитро Квецко,
фотограф
Василь Овсієнко,
с. Слобода-Болехівська,
4 лютого 2000 р.

Зіновій Красівський, б.ф.,
б.м., між 1985–1991 рр.

Самвидавна діяльність

✓ Збірка віршів Зіновія Красівського «Месник».

✓ Програмно-статутна «Тактика Українського національного фронту», розроблена Зіновієм Красівським.

✓ Часопис «Воля і Батьківщина» (ВіБ) – 16 чисел, загалом 295 сторінок, 5-6 примірників кожного числа. Автор більшості статей – Дмитро Квецко. Автор кількох статей, заголовного кліше, редактор, коректор, друкар – Зіновій Красівський.

✓ «Заява Українського Національного Фронту».

✓ «Меморандум Українського Національного Фронту ХХІІІ з'їзду КПСС».

✓ Заява-лист «Вищим урядовим чинникам на Україні».

✓ Листи, листівки, витяги з публікацій тощо

Титульна сторінка часопису «Воля і Батьківщина», ч. 12, лютий 1966, рік III

Розгортка часопису «Воля і Батьківщина», ч. 13, березень 1966, рік III

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Тоталітарна імперія – Союз Советських Соціалістичних Республік»

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

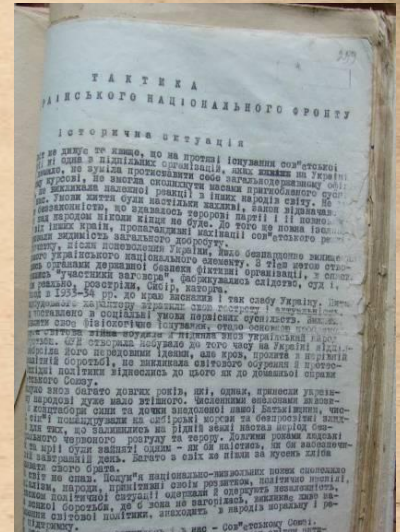
«...На протязі існування **советської імперії** ні одна з підпільних організацій ... не зуміла протиставити себе загальнодержавному офіційному курсові, не змогла сколихнути маси пригнобленого суспільства...»

(«Тактика...»)

«...На багатствах української землі виросла сила **червоного імперіалізму і російського колоніалізму...**»

(Політика Українського національного фронту. ВіБ. Ч.6. Березень 1965. Рік II.)

«...Як і система в цілому, **советський імперіалізм має тоталітарний характер...**» (Агресивна природа советського імперіалізму. ВіБ. Ч.13. Березень 1966. Рік III.)

«Тактика Українського Національного Фронту», автор **Зіновій Красівський**, серпень–жовтень 1964 р.

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Масові депортації, кампанія з розкуркулення, насильницька колективізація».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

«...Ніде в Росії не було такої кількості заможного селянства, як на Україні. Віднесене до категорії **куркулів**, воно експропріювалось, **вивозилось** з України або просто знищувалось фізично...» (Пробудження нації. ВіБ. Ч.1. Жовтень 1964. Рік I.)

«...Найтяжчим ударом по селянству була **колективізація**. Вона зводила селянина на становище середньовічного невільника і кріпака...» (Давній ворог України. ВіБ. Ч.9. Серпень 1965. Рік II.)

«...**Колективізацію** ... намічалось провести до кінця 1933 р., а Сталін наказав закінчити до літа 1931 р., що й було зроблено. [Вона] супроводжувалась **реквізицією** у селян хліба, худоби та ... харчів...» (Політика червоної Москви щодо України. ВіБ. Ч.1. Жовтень 1964. Рік I.)

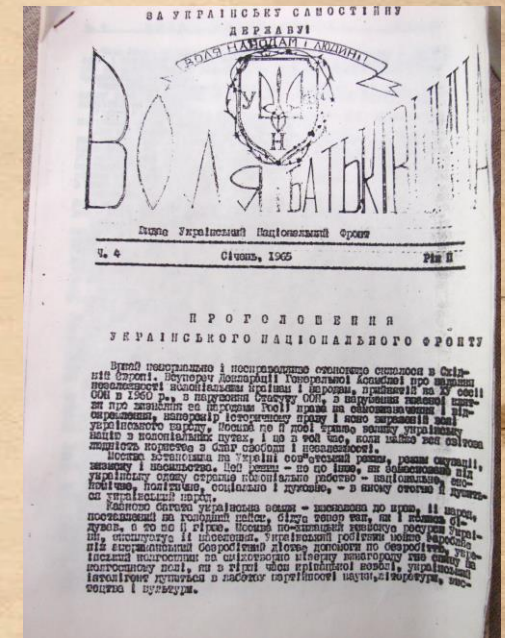
Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Пасивні і активні форми опору населення УСРР сталінській політиці. Прояви національної свідомості, антиімперські, антирадянські/антисовєтські настрої в УСРР».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

«...Бо, як відомо, носієм самостійницьких ідей, крім інтелігенції, були широкі селянські маси, **що навіть по відступі української армії з України, організувались у повстанчі загони й продовжували партизанську війну проти большевиків.**

Щоб послабити його [селянства] антимосковський і антибольшевицький опір, партія приступила негайно до деяких реформ у сільськогосподарській ділянці... Першою реформою був новий поділ ґрунтів... Другою реформою було розбиття селянської кооперації, а третьою – гасло нищити куркуля як клас...» (Давній ворог України. ВіБ. Ч.9. Серпень 1965. Рік II.)

«Воля і Батьківщина», ч. 4, січень 1965, рік II

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Примусові хлібозаготівлі. Український хліб на експорт, внутрішньосоюзні ринки».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

«...Щоб ще більше ускладнити існуючий стан, влада **видала по жнивах 1932 р. декрет про реквізицію хліба**. Від села до села роз'їжджали спеціальні частини ГПУ і забирали від селян останні рештки хліба...

[Влада] рабує від населення його дорібок, щоб за **зискані за проданий хліб гроші** удержувати цілу армію большевицьких агентів у краю та за кордоном, утримувати цілу зграю провокаторів та паліїв світового безладдя і анархії...

Московсько-большевицькі тирані не вдовольнилися одним рабуванням селянського хліба, щоб його продати або вивезти за межі України...

Большевики більшу **частину зрабованого хліба планово знищили**, щоб тільки не дати населенню сяк-так утриматися при житті...» (Давній ворог України. ВіБ. Ч.9. Серпень 1965. Рік II.)

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Пропаганда як інструмент підбурювання та приховування геноциду».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

Про письменництво: «...Погляньте на їхнє життя – в епоху безкраїх мук, голодової смерті, глузу над правами народу – вони славили партію, ката Сталіна, в мільйонах трупів жахливої епохи вони вбачають небувалий ентузіазм селянських мас...»

Про вчительство: «...А вчителі! Ті народні мучителі, натреновані 15-річною муштрою говорити шаблонами, до якого стану вони зведені! Їх влада перетворила в перших своїх приспівників на селі. Здерти з селянина м'ясо, яйця, молоко, всякі там позики, податки; вигнати його на роботу, втовкмачити йому в голову партійне маячіння, не пустити дітей до церкви, розігнати на вулиці народні обрядові пісні, організовувати числення лекції, провести агітроботу в ланці – та чи все перелічити?..» *(Дещо про урядові чинники советської України. ВіБ. Ч.3. Грудень 1964. Рік I.)*

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид Українського народу. Злочинці та добродійці. Масштаби та наслідки Голодомору».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

«...**Совети** в широких масштабах практикували **геноцид**. Для винищення волелюбного непокірного українського народу **Москва** штучно викликала на Україні в **1932–34 рр.** небачений досі голод, який забрав у могилу понад **7 млн. українського населення...**»

(Справедливість вимагає. ВіБ. Ч.6. Березень 1965. Рік II.)

«...Наближалася повна непевностей і страху **зима 1932–33 рр.**, а ще страшніші **весна й літо 1933 р.** Коли ж вони прийшли, то потрясли не українським народом, але й совістю цілого культурного світу. На родючі поля України зійшов ангел смерті... **Український народ був поставлений перед дилемою – бути чи не бути...**» *(Давній ворог*

України. ВіБ. Ч.9. Серпень 1965. Рік II.)

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Насильницька колективізація. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид Українського народу. Злочинці та добродійці. Масштаби та наслідки Голодомору».

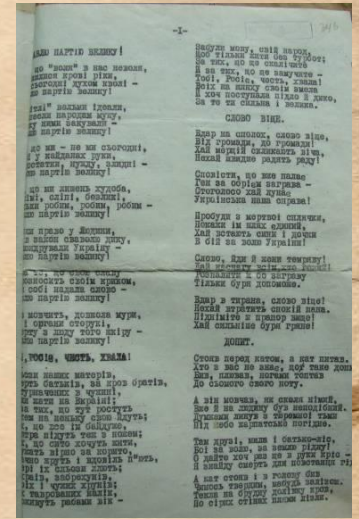
У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

ГОЛОДНИЙ БРОДИТЬ ТРУДОДЕНЬ

Не спить вже мати третю ніч
Жнива... Колгосп врожай мордує.
Вдень – труд, вночі не зімкнеш віч:
Чим діти взимку нагодує?
Не дасть голодний трудовдень
Окраєць хліба для дитини.
Не спиш вночі, гаруєш вдень –
Отак на нашій Україні!
А день – як море, ніч – як мент.
Вдень піт спливає на державу.
Багряно плаче горизонт
На ту нічну колгоспну славу.
Пішла. В руках злодійський ніж,
На плечах страх, у дибах ноги.
Конав і плакав в серці гріх,
Коли лягала до облогу.
На кожний крик, на кожну тінь,
Не день, не місяць, а роками,
Голодний бродить трудовдень
Вночі колгоспними ланами.

НА НАШІЙ СЛАВНІЙ УКРАЇНІ

...Он на колгоспному лані
Жінки і діти потом сходять
За "палочку", за трудовні.
А молодь? Молодь світом бродить.
Шукає, де би за мозіль,
За свій солоний піт кривавий
Знайти на прожиток рубель,
Якусь до хліба теплу страву...

«Месник»,
автор Зіновій Красівський,
серпень–жовтень 1964 р.

Відображення в освітній практиці

У НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ: «Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид Українського народу. Злочинці та добродії. Масштаби та наслідки Голодомору».

У ДОКУМЕНТАХ І МАТЕРІАЛАХ УНФ:

«...Голод був викликаний штучно. Вимирали цілі села, а продукти на державних складах гнили. За повідомленням тодішньої преси “в жнивах у році **1931 році** на Україні загинуло **150–200 млн. пудів хліба**”. Навіть в найтяжчий голодовий **1933 рік** большевики грабували в селян **11 млн. пудів хліба...**

Колись квітуча і пишна, багата і щедра українська земля в часи колективізації й голоду виглядала страшно спустошеною, немовби по ній пройшлися дикі азійські орди. А це всього-навсього **Сталін** через своїх сатрапів Коссіора (поляка) і Постишева (москаля) **нищив українське селянство – основну силу української нації...**» (Давній ворог України. ВіБ. Ч.9. Серпень 1965. Рік II.)

Де дізнатися? Звідки взяти?

1. Український Національний Фронт: дослідження, документи, матеріали / упоряд. М. В. Дубас, Ю. Д. Зайцев. – Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. – 680 с.
2. Благословенні душі, що вміють випромінювати... (Зеновій Красівський і Олена Антонів) / упоряд. Любов Маринович, Юрій Зайцев. – Львів: Свічадо, 2015. – 960 с.
3. Островський В. Тематика Голодомору в документах і матеріалах українського спротиву 1950-х – початку 1980-х рр. // Чорноволівські читання: матеріали V Всеукраїнської наукової конференції (Івано-Франківськ, 15 березня 2019 р.) / упоряд. В. Ф. Деревінський. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2019. – С. 90–96.

